

EL RADICAL

Semanario popular

TORTOSA

Sábado 13 de Junio de 1914

REDACCION Y ADMINISTRACION

Plaza O'Callaghan, núm. 5

PRECIOS DE SUSCRIPCION

Trimestre. Pago anticipado 0'75 pesetas

¿QUI T'HA FET JUTGE?

Pos no hi ha qui se mos ha escandalisat perque en lo nostre últim article indicavem la possibilitat de plegar gavies per temporada més o menys llarga? Estaríem frescos que per a les nostres anades i vingudes, empreses i descansos, haguessen de demanar permís als veïns que per propia autoritat tinguen a bé constituirse en jutges de les nostres accions!

Independents vam naixer, sense més trabes que les de la Religió i Moral, independents hem viscut fins avui, fent lo sort quan no mos ha paregut bé lo que mos dien los que no tenien dret de posar-se en les nostres coses, i en plena independència mos arrefirarem quan mos done la gana, sense consultar més que ls interessos de Tortosa i la nostra conveniència. ¿Hi ha potser, algú que ho desitje més clar?

Per altra banda, si hi ha algú que ademés de llengua tingue mans i estigue disposat a seguir indefinidament les nostres campanyes, que mos passé un recadé i ho firdrem present quan sigue hora, si l' hora arriba prou o tard.

Tot això vol dir que mos hem fastidiat? Ni ho hem dit, ni estem disposats a dir-ho. ¿Que mo n'anem? Tampoc. Això vol dir en plata que som majors d'edat i vivim per lo mateix, sense tuteles de ningú, no havent-hi ningú a la terra que mos pague pel nostre treball, i que, sent aixís i en us del nostre dret, farem lo que la conciencia mos dicte, després de ben considerats los interessos de Tortosa i la nostra conveniència que és la que ha d'ocupar lo lloc primer en l'orde de la caritat.

Ara no m'en recordo si entre ls premiats al nostre concurs n'hi ha algun que senyale entre les causes de la posttració de Tortosa l'afany de crítica que solen tindre los desquererats de rebotiga. Si no hi és, que li posen, i com a remei de tal calamitat podria senyalar-se la obligació de que tothom allargués les mans tan com la llengua o escursés la llengua més que les mans, baix la pena de perpetua descalificació davant dels que tenen conciencia dels seus devers i ajusten les obres als dictàmens de la conciencia.

Entesos?

NUESTRO CONCURSO

Els tortosins per Tortosa

Sumari: La naixensa d'una oligarquia fomenta'l prosselitisme i l'individualisme. Concepte fals del patriotisme; apogeu i decadencia de la vida corporativa; escepticisme i versalisme. La política, els partits polítics, els polítics i els neutres. Afany de solució: alguns medis per a obtindre-la; propaganda oral i escrita; intervenció. Associacions i entitats econòmiques: lo Municipi i la premsa.

El simpatic setmanari EL RADICAL ens fa una crida a tots els tortosins i obre un concurs per a desenrotllar lo difícil tema següent: «Medis pràctics per aixecar a Tortosa de s'actual posttració».

Atents a tan amable invitació, anem a exposar lo nostre humil criteri, tot fent un verdader sacrifici, ja que, des de fa quatre anys, el nostre propòsit ha sigut el d'anar, de mica en mica, al retraïment, en vista de l'aïllament de les classes directores i de la inercia dels que per sa representació social més obligació tenien d'intervenir en los negocis de la ciutat.

Ans d'entrar en lo desenrotll del tema, importa fer un lleuger examen i una sèrie de consideracions que ben bé podriem donarnos la clau de les causes qu'han pogut motivar la nostra inexplicable decadencia.

Lo mal vé de lluny, mes si busquessem les rails les trobariem en l'absorció del Poder Central des de ls anys 1835 a 1840 en la nova oligarquia que s'va crear a la seva ombra protectora. Aqueix cambi de sistema engendra un prosselitisme inconscient, lo qual, de poc en poc, ha anat esmicolant prestigis i sangrant les energies ciutadanes. L'esquarterament de les regions va produir, amb el provincialisme, una grossa ferida al tronc municipal, que la desamortisació va enfondir dins del cor dels Municipis, qual fesomia natural se desfigurà, al arrebatari els bens i amb la creació d'un organisme diferent, capritxós i artificial.

Aqueixa nova organització somogué les pràctiques i consuetuts seculars, portant als homes al escepticisme. La majoria, abandonaren la política en greu perjudici de la hisenda municipal, i els restants s'entregaren en brassos d'aqueixa oligarquia funesta qu'ha anat barrant dels cors l'amor a la ciutat. Des de aleshores, no hi hagut fermesa en els programes ni voluntat en sostenir-los.

Els nous procediments fonamentaren l'individualisme i la indolencia. El versalisme

LEMÀ: Germanor i civisme.

s'obri pas i arrastra, en sa embranzida, la dignitat ciutadana sota la férula del Govern civil; perxó, des de aleshores, no hi hagut obra firme ni duradera. Algunes ciutats sapigueren mantenir-se i redressarse: la nostra, donant un trist exemple d'enervament, lluny de refer-se, ha donat probes d'una inconstancia tal, qu'ha fet impossible tota actuació en sentit de lògica i de progrés. De moment, se l'ha vist llensar-se a una lluita inesperada per a enlairar a un home; després, gairebé al endemà, li ha tombat la esqüencies que s'podiem derivar.

Per a demostrar-ho, n'hi ha prou en consignar que n'un periode de «setenta anys» sols dos homes—el Comte de Bañuelos i'l Marqués d'Alós—mereixqueren l'atenció d'esser reelegits; fora d'ells Tortosa no ha reelegit mai a cap dels seus Diputats. Ens referim, naturalment, a una reelecció immediata, d'«oposició»: anem a provar-ho:

Des de l'any 1846, fins a la Restauració, foren Diputats per Tortosa: el Comte de Bañuelos, D. Bonaventura de Córdoba; el Marqués d'Alós, D. Josep Domingo i Piñol; don Josep Brunet Illa, D. Estanislau Figueras, el Comte de Rius, D. Josep Compte Pedret; D. Manel Bés Hediger i D. Fermi Villamil Canelo.

Des de la instauració de la Monarquia d'Alfons XII, han representat a Tortosa els Diputats següents:

D. Manel de Salamanca i Negrete, l'anys 1876-78.—D. Josep M.ª de Despujol, 1879-80.—D. Josep Bosch i Carbonell, 1881-83.—D. Cárles Martin Murga, 1884-85.—don Frederic Pons i Montells, 1886-90.—D. Teodor González i Cabanne, 1891-95.—D. Josep Cañé Baulenas, 1895-95.—D. Luciano López Dávila, 1895-97.—D. Rafael Ibarra Belmonte, 1897-98.—D. Teodor González Cabanne, 1899-1900.—D. Santiago Gascón Cervantés, 1901-1902.—D. Primitivo Ayuso Colina, 1903-1905.—D. Manuel Kindelán i de la Torre, 1905-1906.—D. Adolfo Navarrete, 1907-1910.—i Marqués de Vilanova i Geltrú, 1910-1913.

La llarga llista dels nostres representants i els noms il·lustres d'algunes de les personalitats de la mateixa demòstren, en el nostre poble, una falta de fixesa gravíssima.

Aqueixa inconstancia i manera de procedir ha sigut fatal per als interessos de la ciutat. En primer lloc, perque els Diputats no han pogut concebir la esperansa d'una reelecció, que'n la esfera política se considera i estima com una penyora de consideració i agraiment; i en segon terme, perque amb la desaparició d'un representant en Cortes s'estacionen els assumptes, se sotieren els

expedients i sa tramitació es, després, molt mes costosa i embolicada. Posém, ara, un exemple; si s'hagués reelegit al entusiasta patrici D. Teodor Gonzalez, immediatament després d'haver conseguit l'aprobació del pont de l'Estat a les Corts, la seva construcció hauria sigut rapidíssima i els veïns s'haurien estaviat a la ratlla de «cent mil duros». I lo que diém respecte d'ell, en aquest cas concret, ho podriem dir de molts altres.

La monomania de no trobar bó a ningú i de posposar-ho tot a les passions partidistes o d'amor propi, es síntoma d'irreflexió i de patriotisme migrat. Aqueix fals concepte d'amor a la patria ha esvait totes les iniciatives i ha acabat per ensopir als ciutadans; no es lo mal pitjor el seu retraïment polític, sino qu'es més dolent encara la seva abstenció en tots els demés actes i solemnitats.

Anys enrera, encara hi havia, entre nosaltres, esplet d'entussiasme dins de la vida corporativa. No cal més que recordar l'obra cultural de aquella gloriosa «Joventut Catòlica», amb ses hermoses festes literaries, Exposicions y Certàmens, tan memorables meritíssima constancia en aures actes d'instrucció musical i literaria; la incansable lleitor del Círcol del Tortosa i Círcol de la Joventut al espargir la seva obra de cultura en Exposicions d'art retrospectiu, Certàmens literaris i Concurs de premis a la virtut; aquells famosos chors de l'«Ebre» i «Terpsicore», nodrits de joves entusiastes de totes les classes socials, que s'unien per a cantar a la Patria, per a entonar himnes a la Fé i per a sublimar els impulsos de l'Amor; aquell poderós Círcol de Artesans, que, adhuc titllat de cap-devanter de les idees avansades, no deixava mai de guarnir sa gentil fatxada en les grans solemnitats civils i religioses, celebrant Certàmens literaris esplendorosos en les festivitats de la Santa Cinta i hermoses vetllades d'història i poesia, en les quals s'infiltrava l'amor al treball i a la tradició i s'honorava la virtut cívica i s'enaltia la moral i les bones costums, tancant les portes al vici repugnant del joc, lo qual era execrat i anatematitzat com ho proba la poesia d'en Riera i Renom que s'publicà en el volúm d'aquelles «Vetllades literaries», de la que'n son mostra i llistó les dos estrofes següents:

«Es la taula del joc lo funest vici,
argolla del honor, font de tortures,
grillo primer que porta al precipici,
dogal del benestar, mort de ventures.
Malhaija'l joc mit voltes! I malhaija
fins la morada i tot, ont se xupluga,
ja que's la font d'aont lo crim ne raja
i'l foc dels sentiments que'l cor aixuga.»

Un'altra de les Societats que n'sa curta existencia mes va contribuir a la cultura pública fou, també, lo Centre Mercantil i Industrial. Malgrat els anys passats, tothom recorda sa notable Exposició de Belles Arts i Antiguetats (any 1890) i la interessant d'Industria, Comerç i Agricultura (1891), de la que conservém, entre altres coses, les artistiques medalles que s'van batrer i els elegants diplomes que dibuixà lo malaguanyat amic Juli Nicolau: al éxit obtingut se degué la fundació de la Cambra Agrícola i els recursos que s'pogueren enviar a la Rápita amb

Almacenes de Muebles

Hijo de Buenaventura Sanz

Casa fundada en 1840.—La más acreditada y antigua

Inmenso surtido en camas, sumiers, armarios con y sin luna, mesas, sillas, imágenes, escaparates, peinadores, lavabos, costureras, cuadros, mecedoras de rejilla y lona, sillerías tapizadas, espejos, abrazaderas, cortinajes, fundas, sillones, cómodas y todo lo concerniente al ramo.

Unica casa que puede competir en toda clase de trabajos y encargos.

La antigüedad de la casa acredita su formalidad.

Garantía y solidez en cuanto se compra y enoatga

Precios sin competencia

Almacenes y Despacho:
MONCADA, 5

TORTOSA

Talleres:
MONCADA, 13

Prima a nuestros lectores

41 obras por 22 pesetas

abonadas en 4 plazos trimestrales

Los lectores que se suscriban a la «BIBLIOTECA PATRIA» (oficina: Bailén, 35, Madrid) recibirán, además de las novelas que por su suscripción le correspondan, un ejemplar de cada una de las obras siguientes:

«La Perfecta casada», por Fray L. de León.
«Historia de la Pasión», por Fray L. de Granada.

«El Alcalde de Zalamea», drama del inmortal Calderón de la Barca.

«Cuentos de Patria», por Concha Espina, Rodríguez Marín, E. Menéndez Pelayo y otros ilustres autores.

PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN

6 novelas de PATRIA, con derecho a recibir gratuitamente un ejemplar de cada una de las cuatro obras referidas, 5 50 pesetas al año.

12 novelas cada año, con derecho a dos ejemplares de cada una de las obras de regalo, 10 pesetas al año al contado y 11 abonándolas en dos plazos semestrales.

25 tomos de PATRIA y cuatro ejemplares de cada una de las obras que como regalo se ofrecen, pesetas 20, al contado, y 22 abonándolas en cuatro plazos trimestrales.

100 tomos distintos de PATRIA y 25 tomos de regalo, surtidos en los cuatro títulos que citamos, 70 pesetas al contado y 85'20 abonándolas en 12 plazos mensuales.

Ungüento contra 'l Pá'l'ull,

a base de Sentido Común, marca RADICAL

Infalible para curar cegueras voluntarias y arrancar tobots de la vista.

Indispensable a los CLERICALS «bornis», que manducándose campechanamente las castañas que les sacamos del fuego, no quieren ver las quemaduras de nuestros dedos.

Usadle y no nos llamareis «tontos» por defenderos, atacando a vuestros más ra-biosos enemigos.

Usad nuestro «ungüento» y sereis salvos. Usadlo y huirá el miedo de vuestros cuerpos.

Adelante, señores, se regala en nuestros grandes depósitos. Adelante

¡OBESOS!

Los que padecéis la terrible enfermedad. Los que tenéis la desgracia de pareceros a la Cucafera.

Si no curais es porque no os da la gana.

¿Pesais 500 kilos? ¿Queréis pesar «tres onces en brut»?

Adoptad el tratamiento infalible, recomendado por infinidad de curaciones sorprendentes.

¡Oh, obesos!! No esperéis un solo momento. ¡Meteos CONSUMEROS!

Está probado. No cobraremos, pero en cambio os exporeis a que os arrastren.

Usad el tratamiento, es seguro.

ILUSTRACION CATOLICA

LA MORMIGA DE ORO

Semanario Ilustrado de gran circulación

de gran popularidad en España y América

Piel a las enseñanzas de la Iglesia, somete todos sus escritos a la censura eclesiástica

Contiene TREINTA Y SEIS páginas cada número. DIEZ Y SEIS en papel couche con más de 50 grabados de información gráfica mundial y VEINTE páginas de lectura amena y ortodoxa novela en forma encuadrable y anuncios con un grabado de página en la portada

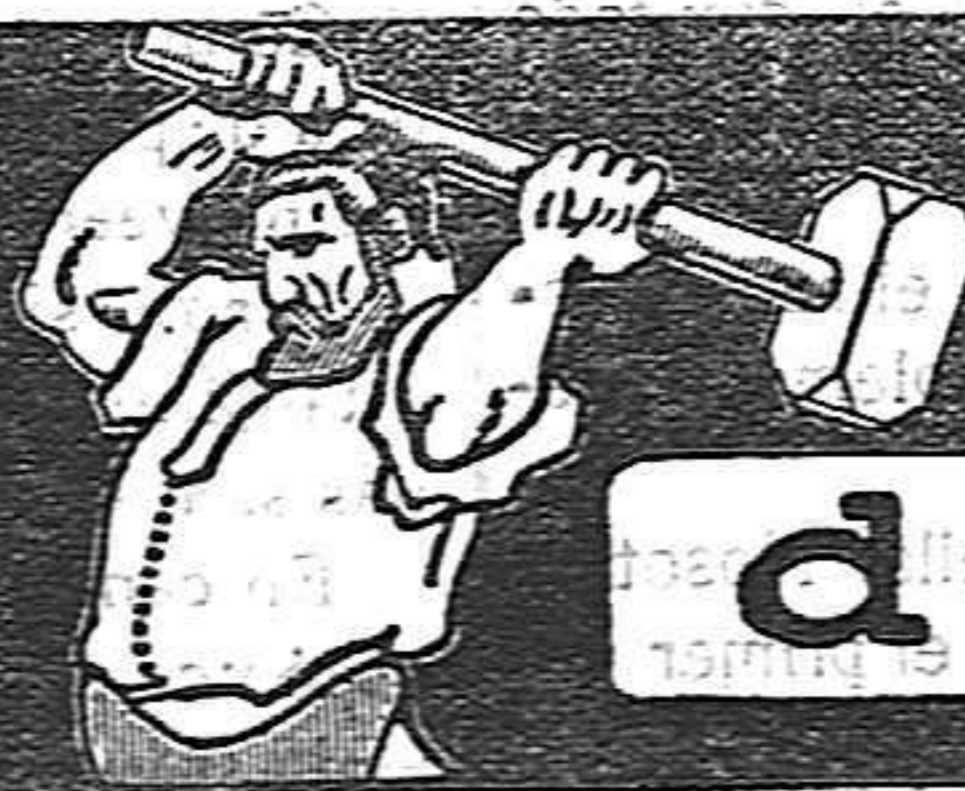
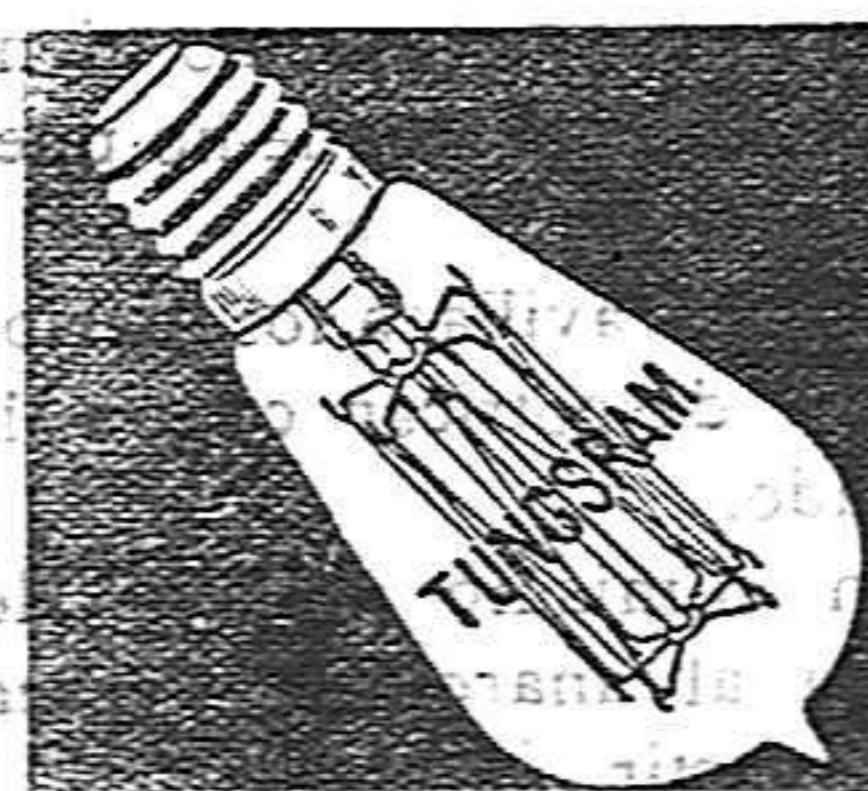
Suscripción: CINCO pesetas semestre, DIEZ pesetas año

Número suelto: VEINTE céntimos

Se suscribe en todas las librerías

(Se vende en todos los kioscos)

Oficinas de Redacción y Administración: Plaza Santa Ana, 26, Barcelona

LAMPARA TUNGSRAM

de hilo estirado

¡Eduardo Lluch! ¡Tortosa te saluda!

Con tu lámpara eléctrica TUNGSRAM de hilo estirado irrompible, farás la pols al sol. Si señores, la lámpara que vende Lluch y Calvo es más potente y barata que el sol. Se puede probar. Coged al sol: metedlo en un cuarto fosch y comparad llum en llum. Lo pobret Sol marchará confesando que no hi pot en les lámpares de LLUCH.

¡Comrad las lámparas TUNGSRAM!

Las más baratas, las de más duración, las que menos fluido gastan.

CASA LLUCH, Plaza de la Catedral.

Suscribíos a

El Radical

Plaza del

Dr. O'Callaghan